

Veilig werken doe je samen

Veiligheid en goede arbeidsomstandigheden op het platte dak zijn niet altijd vanzelfsprekend geweest. Toen de oudere dakdekkers van nu begonnen, in de jaren '80 en '90, was er veel minder aandacht voor veilig werken dan nu. Je keek uit wat je deed, natuurlijk, maar daar bleef het bij.

Cees Woortman en André van den Engel

Sindsdien – en vooral in de afgelopen twee decennia – zijn de arbeidsomstandigheden van de dakdekker en de veiligheid op het dak sterk verbeterd.

Neem bijvoorbeeld de huidige tilnorm. Vroeger waren dakrollen van 50 kilo heel gewoon. Nu is dat maximaal 25 kilo. Een ander voorbeeld is het verwijderen van grinddaken. Ooit gebeurde dat met schep en kruiwagen. Nu schakelen we een gespecialiseerd bedrijf in om het grind weg te zuigen. Kranen, liften et cetera hebben veel zwaar lichamelijk werk overbodig gemaakt. Langer gezond werken op het dak is het credo. Het streven is dat zo veel mogelijk dakdekkers werkend en redelijk fit hun AOW halen. Goede instructie en arbovoorzichting zijn hierbij onmisbaar. Dat is één van de gebieden waar de Stichting Bedrijfstakregelingen Dakbedekkingsbranche (SBD) meerwaarde biedt.

BELANG ARBOVOORLICHTERS

Veiligheid en goede werkomstandigheden op het platte dak: twee afzonderlijke aspecten maar onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een zichzelf respecterende ondernemer in de platte dakenbranche heeft vóór aanvang van het werk de veiligheid op orde. Wie als werkgever onvoldoende aandacht besteedt aan de veiligheid van de dakdekkers, wordt als bedrijf niet serieus genomen. Daarnaast moet de werkgever zijn medewerkers én onderaannemers alle middelen aanreiken om veilig en gezond op het dak te kunnen werken. Hier komt de arbovoorzichter in beeld. Hij kan de werkgever informeren en adviseren over veilig werken en betere arbeidsomstandigheden. De arbovoorzichter begeleidt en ondersteunt bij het opstellen van de Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E), ondersteunt preventiemedewerkers en externe arboadviseurs en stelt rapportages op naar aanleiding van werkbezoeken. Deze rapportages bieden de werkgever concrete aandachtspunten en verbeterpunten. Sowieso is "concreet" een kernwaarde voor de arbovoorzichters. Zij spreken de taal van de praktijk.

Natuurlijk richt de arbovoorzichter zich ook op de werknemers. Zo ontwikkelt hij toolboxpresentaties en organiseert hij toolboxmeetings op project- en bedrijfslocaties. Signaleren de arbovoorzichters onveilige werksituaties, dan spreken zij betrokkenen daar constructief op aan. Last but not least beantwoorden de arbovoorzichters vragen van werkgevers en werknemers over arbo en veiligheid en werken zij mee aan brancheprojecten op het gebied van loopbaanontwikkeling en duurzame inzetbaarheid.

WERKGEVER ÉN DAKDEKKER HEBBEN EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Dakdekker is een zwaar beroep. Er is per definitie sprake van fysieke belasting. Al was dat vroeger meer dan nu. Als dakdekker staat men in weer en wind op het dak. Ook dát is van alle tijden. SBD neemt consequent de korte én de lange termijn in ogenschouw. De gevolgen van blootstelling aan de zon of aan gevaarlijke stoffen openbaren zich vaak pas jaren later. De werkgever moet de middelen ter beschikking stellen om deze blootstelling te voorkomen. En de werknemer moet die middelen daadwerkelijk gebruiken. Ondanks alle afspraken in de CAO staan we bij dit laatste nog te weinig stil.

Ook als dakdekker moet men de regels eerst kennen voordat men die gaat toepassen. We schreven het al: de arbovoorzichter speelt hierin een grote rol. De inzet van de arbovoorzichters heeft echter een algemeen karakter. Zij begeleiden geen projecten. In de voorfase van een project is het dus effectief dat de communicatie over arbo en veiligheid verloopt via de voorman en de werkvoorbereider. Zonder een goed samenspel komen veiligheid en arbeidsomstandigheden niet van de grond.

Al is de voorlichting nog zo compleet en zijn de instructies nog zo duidelijk, de dakdekker heeft ook zijn eigen verantwoordelijkheid. Als hij het te warm vindt om tijdens het werken met gevaarlijke stoffen een masker te dragen, dan ontloopt hij die verantwoordelijkheid. Als het misgaat, dan ondervindt hij daar niet alleen persoonlijk hinder van.

Zoiets straalt ook af op de werkgever terwijl die van zijn kant toch al het mogelijke heeft gedaan.

De boodschap van SBD naar werknemers is dus: 'Werk veilig of werk niet'. Als er persoonlijke beschermingsmiddelen voorhanden zijn, gebruik ze dan ook. De arbovoorlichter helpt hierbij. Dat is nodig. In de lijn van inkoop en werkvoorbereiding via uitvoerder naar voorman moeten veiligheid, gezondheid en arbeidsomstandigheden nóg prominenter aan bod komen. Bouwbreed hebben we immers te maken met circa twintig doden per jaar. En elke dode is er één te veel. Er valt nog een wereld te winnen.

ARBOCATALOGUS PLATTE DAKEN

De Arbocatalogus Platte Daken is van toepassing op iedereen die werkzaam is op het platte dak. Via een bepaling in de CAO BIKUDAK werkt zij bovendien rechtstreeks door in de juridische verhouding tussen werkgevers en werknemers onder deze CAO. In de Arbocatalogus Platte Daken staan de afspraken tussen sociale partners in de bitumineuze en kunststof dakbedekkingsbranche over de wijze waarop de sector invulling geeft aan de doelvoorschriften van de overheid om veilig en gezond te kunnen werken. Het vroegere A-Blad Platte Daken vormt mede de basis voor de huidige Arbocatalogus Platte Daken en is daarin opgegaan. Specifieke informatie en voorlichting over de Arbocatalogus wordt verstrekt door SBD.

Het is niet verplicht om aan de doelvoorschriften van de overheid te voldoen op de wijze zoals beschreven in de Arbocatalogus Platte Daken. Wie als werkgever in staat is om op een andere manier (aantoonbaar) hetzelfde beschermingsniveau te bieden, is daar vrij in. De Arbocatalogus is bedoeld om ondernemers tegemoet te komen, niet om hen te beperken. Een belangrijke zekerheid is echter dat men sowieso voldoet aan hetgeen de Nederlandse Arbeidsinspectie (voorheen Inspectie SZW) verlangt door gebruik te maken van de in de Arbocatalogus opgenomen maatregelen.

De Arbocatalogus Platte Daken is geen statisch document, maar volgt de belangrijke ontwikkelingen in de stand der techniek. Deze ontwikkelingen gaan heden ten dage zo snel dat de Arbocatalogus tegenwoordig in continue staat van herziening verkeert. Diverse arbeidsrisico's worden momenteel door de paritaire werkgroep onder de loep genomen. Zo hebben gezondheidsrisico's in relatie tot het werken met gevaarlijke stoffen in toenemende mate de aandacht van de Nederlandse Arbeidsinspectie. Ook dakbedekkingsbedrijven hebben hiermee te maken. De Arbocatalogus geeft vooral oplossingen met betrekking tot werkwijzen en beschermingsmiddelen. Dakbedekkingsbedrijven zijn (in verband met compatibiliteit en garanties) echter in hoge mate afhankelijk van hetgeen producenten en leveranciers van dakbedekkingsmaterialen voorschrijven. Het is dus van belang om dit onderwerp ook onder de aandacht te brengen van producenten en leveranciers van dakmaterialen. Met toepassing van alternatieve producten kunnen namelijk gezondheidsrisico's bij de verwerking op het dak worden vermeden. Bronaanpak is immers de eerste

stap volgens de arbeidshygiënische strategie.

Bij elke actualisatie wordt rekening gehouden met de vindbaarheid van onderwerpen en de gebruiksvriendelijkheid van de Arbocatalogus. Onlangs is de vindbaarheid van de stroomschema's inzake valgevaar verbeterd. Ook is de tekst over de levensduur van gaslangen eenduidig geformuleerd. Een betere vindbaarheid van de regelgeving over vluchtwegen staat hoog op de agenda.

ERKENDE BRANCHE-RI&E

Als dakbedekkingsbedrijven met maximaal 25 werknemers gebruik maken van een erkende standaard branche-RI&E, hebben zij een toetsingsvrijstelling en voldoen zij daarmee toch aan hun wettelijke plicht.

Elke drie jaar dient het Steunpunt RI&E na te gaan of de erkende branche-RI&E voor dakbedekkingsbedrijven nog actueel is. In het Arbobesluit is vastgelegd dat een erkenning een gegarandeerde looptijd van maximaal drie jaar heeft zonder stilzwijgende verlenging. Eind 2020 liep de bestaande erkenning ten einde. Begin 2021 heeft het Steunpunt RI&E bevestigd dat de opnieuw geactualiseerde branche-RI&E voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een RI&E-erkenning die sinds 1 april 2011 van kracht zijn.

Bovendien voldoet de branche-RI&E aan de eis dat virusrisico's, zoals COVID-19 integraal opgenomen dient te zijn. Omdat elk onderdeel van de RI&E potentieel wordt geraakt door het virusrisico, is gekozen voor de opname van links zodat actualiteit is verzekerd.

De branchespecifieke RI&E is akkoord bevonden door een gecertificeerde arbo-kerndeskundige en geautoriseerd door sociale partners in de bitumineuze en kunststof dakbedekkingsbranche. Deze branche-RI&E is te raadplegen via www.rie.nl en www.sbd.nl. ■

SBD

De Stichting Bedrijfstakregelingen Dakbedekkingsbranche is actief op het gebied van arbeidsomstandigheden en arbeidsmarkt in de sector bitumineuze en kunststof dakbedekkings (BIKUDAK). Zij wordt paritair aangestuurd door de organisaties van werknemers (CNV Vakmensen en FNV Bouwen & Wonen) en werkgevers (VEBIDAK). Een kerntaak van SBD is het geven van informatie en voorlichting over veilig en gezond werken aan dakdekkers en dakbedekkingsbedrijven. Ook is SBD verantwoordelijk voor de instandhouding en actualiteit van de Arbocatalogus Platte Daken. Last but not least maakt SBD zich sterk voor veilige arbeidsomstandigheden in sectoroverschrijdende commissies zoals het Platform Preventie Valgevaar en is zij een van de dragende partijen van het Toetsingskader Veilig Onderhoud Gebouwen.

Mr. C.F. (Cees) Woortman is voorzitter werkgemerszijde SBD; ing. A.W.A. (André) van den Engel is lid van de SBD-werkgroep Arbocatalogus Platte Daken.

Dit artikel kunt u lezen op www.dakweb.nl